

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра підприємництва і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія держави і права

(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Правознавство

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Розробник: Гладкий Сергій, професор кафедри підприємництва і права, доктор юридичних наук, професор

Гарант: Осташова Валерія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Полтава
2020 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Теорія держави і права
Назва структурного підрозділу	Кафедра підприємництва і права Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	 <p><i>Викладач: Гладкий Сергій</i>, доктор юридичних наук, професор <i>Контакти:</i> ауд. 482 (навчальний корпус №4) <i>e-mail:</i> serhii.hladkyi@pdaa.edu.ua</p> <p>сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/gladkyu-sergiy-oleksandrovych</p>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни «Філософія», «Історія держави і права зарубіжних країн»

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни – засвоєння здобувачами вищої освіти понятійно-категоріального апарату, основних ідей і положень теорії держави і права як теоретико-методологічної бази вивчення галузевих і прикладних юридичних наук, розвиток їх правової свідомості та формування правової культури.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: засвоєння здобувачами вищої освіти основних юридичних понять і категорій, які мають фундаментальне значення для юридичної науки загалом; опанування змісту теорій, концепцій та інших теоретичних інструментів пізнання загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування державно-правових явищ; набуття здобувачами вищої освіти умінь і навичок самостійного теоретико-правового мислення, загального орієнтування в структурі правових систем світу та в системі права і законодавства України, правильного тлумачення норм права, коректного

користування нормативними та літературними джерелами; залучення здобувачів вищої освіти до пошуку шляхів наукового розв'язання окремих проблем теорії держави і права.

Компетентності:

Загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Фахові:

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві;
- знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів;
- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;
- здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;
- знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

- визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин;
- здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами;

–пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;

–застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і метод теорії держави і права

Тема 2. Походження держави і права

Тема 3. Поняття і функції держави

Тема 4. Форма держави

Тема 5. Механізм держави

Тема 6. Держава та особа

Тема 7. Громадянське суспільство, політична система і держава

Тема 8. Демократична держава. Правова держава. Соціальна держава

Тема 9. Поняття і сутність права

Тема 10. Правове регулювання суспільних відносин

Тема 11. Формування права та його джерела

Тема 12. Принципи права

Тема 13. Норми права

Тема 14. Нормативно-правові акти

Тема 15. Система права

Тема 16. Законодавство, його система та систематизація

Тема 17. Правові відносини

Тема 18. Правова поведінка

Тема 19. Юридична відповідальність

Тема 20. Юридична діяльність

Тема 21. Реалізація норм права

Тема 22. Тлумачення норм права

Тема 23. Правова свідомість і правова культура

Тема 24. Правова система суспільства

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 285 год.

Кількість кредитів – 9,5

Форма семестрового контролю – залік/екзамен.

Таблиця 1

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання (1 семестр – залік)

Назва теми	Види навчальної роботи			Написання і захист реферату	Разом
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи		
Тема 1. Предмет і метод теорії держави і права	4	10	2	6	6
Тема 2. Походження держави і права	4		2		6
Тема 3. Поняття і функції держави	4		2		6
Тема 4. Форма держави	4		2		6
Тема 5. Механізм держави	4		2		6
Тема 6. Держава та особа	4		2		6
Тема 7. Громадянське суспільство, політична система і держава	4		2		6
Тема 8. Демократична держава. Правова держава. Соціальна держава	4		2		16
Тема 9. Поняття і сутність права	4		2		6
Тема 10. Правове регулювання суспільних відносин	4		2		6
Тема 11. Формування права та його джерела	4		2		6
Тема 12. Принципи права	4		2		6
Тема 13. Норми права	4		2		6
Тема 14. Нормативно-правові акти	4		2		6
<i>Написання і захист реферату</i>				6	6
Разом	56	10	28	6	100

Денна форма навчання (2 семестр – екзамен)

Назва теми	Види навчальної роботи			Екзамен	Разом		
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи				
Тема 15. Система права	4	10	2	20	6		
Тема 16. Законодавство, його система та систематизація	4		2		16		
Тема 17. Правові відносини	4		2		6		
Тема 18. Правова поведінка	4		2		6		
Тема 19. Юридична відповідальність	4		2		6		
Тема 20. Юридична діяльність	4		2		6		
Тема 21. Реалізація норм права	4		2		6		
Тема 22. Тлумачення норм права	4		2		6		
Тема 23. Правова свідомість і правова культура	4		2		6		
Тема 24. Правова система суспільства	4		2		16		
<i>Екзамен</i>					20	20	
Разом	40		20		20	20	100

Форми оцінювання результатів навчання*Денна форма навчання, 1 семестр*

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	виконання завдань на семінарських заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		написання і захист реферату	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН1	5,6	9,3	1	1,7	2,8	4,7	0,6	1
ПРН2	5,6	9,3	1	1,7	2,8	4,7	0,6	1
ПРН4	5,6	9,3	1	1,7	2,8	4,7	0,6	1
ПРН7	5,6	9,3	1	1,7	2,8	4,7	0,6	1
ПРН13	5,6	9,3	1	1,7	2,8	4,7	0,6	1
ПРН21	5,6	9,3	1	1,7	2,8	4,7	0,6	1

Денна форма навчання, 2 семестр

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	виконання завдань на семінарських заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		екзамен	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН1	4,0	6,7	2	3,3	2	3,3	2	3,3
ПРН2	4,0	6,7	2	3,3	2	3,3	2	3,3
ПРН4	4,0	6,7	2	3,3	2	3,3	2	3,3
ПРН7	4,0	6,7	2	3,3	2	3,3	2	3,3
ПРН13	4,0	6,7	2	3,3	2	3,3	2	3,3
ПРН21	4,0	6,7	2	3,3	2	3,3	2	3,3

Рекомендовані джерела інформації*Основні*

1. Конституція України: Прийнята 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1990. № 3. Ст. 429.
3. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1991. № 38. Ст. 502.
4. Загальна теорія права: підруч. / за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2016. 392 с.
5. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / О.Л. Копиленко [та ін.]; МОН України. К.: Юрінком Інтер, 2008. 400 с.
6. Загальна теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М.В. Цвік та ін.]; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2010. 583 с.

7. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. 10-е вид., доп. Львів: Край, 2008. 224 с.
 8. Скаун О.Ф. Теорія права і держави : підруч. Вид. 4-те, допов. і перероб. К.: Правова єдність : Алерта, 2014. 524 с.
 9. Теорія держави і права : посіб. для підгот. до іспитів / Д.В. Лук'янов, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський ; за заг. ред. О.В. Петришина. Х.: Право, 2018. 193 с.
 10. Теорія держави і права : підруч. / [О. М. Бандурка та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 415 с.
 11. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук [та ін.] ; ред. О.В. Зайчук, Н.М. Оніщенко. 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
 12. Теорія держави і права: підруч. / [Петришин О. В. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х.: Право, 2014. 366 с.
 13. Теорія права і держави: навч. посіб. / С.Д. Гусарєв [та ін.] ; Київськ. нац. ун-т внутр. справ. К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. 270 с.
- Допоміжні*
14. Актуальные проблемы теории государства и права: учеб. пособ. / М.М. Рассолов, В.П. Малахов, А.А. Иванов. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2010. 447 с.
 15. Алексеев С.С. Общая теория права : учеб. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Проспект, 2009. 576 с.
 16. Алексеев С.С. Право: азбука - теория - философия: Опыт комплексного исследования. М.: Статут, 1999. 712 с.
 17. Аллан Т. Р. С. Конституційна справедливість. Ліберальна теорія верховенства права; пер. з англ. Р. Семківа. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 385 с.
 18. Бержель Ж.-Л. Общая теория права; пер. с франц. М.: Nota bene, 2000. 576 с.
 19. Берман Г.Д. Западная традиция права: эпоха формирования; пер. с англ. 2-е изд. М.: Изд-во МГУ: ИНФРА-М-НОРМА, 1998. 624 с.
 20. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. 992 с.
 21. Вступ до теорії правових систем : монографія / за заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрид. думка, 2006. 432 с.
 22. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації; пер. з нім. К.: ППС-2002, 2007. 436 с.
 23. Дворкін Р. Серйозний погляд на право; пер. з англ. К.: Основа, 2000. 519 с.
 24. Жук Н.А. Парламент, президент, уряд: через взаємостримування до рівноваги: монографія. Х.: Харків Юридичний, 2007. 327 с.
 25. Законодательная техника: научно-практ. пособие / под ред. Ю.А. Тихомирова. М.: Городец, 2000. 272 с.
 26. Калиновський Ю.Ю. Правосвідомість українського суспільства: генеза та сучасність: монографія / Ю.Ю. Калиновський. Х.: Право, 2008. 288 с.
 27. Кельзен Г. Чисте правознавство: Проблема справедливості; пер. з нім. К.: Юніверс, 2004. 496 с.
 28. Колодій А.М. Принципи права України: монографія. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
 29. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. для студентів ВНЗ. 3-тє вид., змін. і допов. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 523 с.
 30. Ллойд Д. Идея права; пер. с англ. М.: Югона, 2000. 416 с.
 31. Лук'янов Д.В. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання): монографія. Х.: Право, 2007. 320 с.

32. Максимов С.И. Правовая реальность: опыт философского осмысления: монография. Х.: Право, 2002. 328 с.
33. Марченко М.Н. Теория государства и права: учеб. для студ. вузов, обуч. по спец. "Юриспруденция"; Московский гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. Юрид. фак. Изд. 2-е, перераб. и доп. М.: Проспект, 2007. 637 с.
34. Оборотов Ю.Н. Традиції та оновлення у правовій сфері: питання теорії (від пізнання до розуміння права): монографія. Одеса: Юрид. літ., 2002. 280 с.
35. Общая теория права и государства: учеб. / В.С. Нерсисянц ; Институт государства и права РАН. Акад. правовой ин-т. М.: НОРМА ; М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА-М, 2002. 539 с.
36. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози ; пер. с фр. М.: Междунар. отношения, 1999. 400 с.
37. Петришин А.В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ: монография. Х.: Факт, 1998. 168 с.
38. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія. Х.: Право, 2008. 240 с.
39. Попович В.М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку : монографія; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К.: Юрінком Інтер, 2015. 382 с.
40. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: монографія / за ред. Ю.П. Битяка, І.В. Яковюка, О.В. Петришина та ін. Х.: Право, 2007. 248 с.
41. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні: монографія / Л.М. Герасіна [та ін.]. Х.: Право, 2009. 352 с.
42. Проблеми модернізації політичних систем сучасності: монографія / за заг. ред. Л.М. Герасіної, О.Г. Данильяна, М.І. Панова та ін. Х.: Право, 2008. 320 с.
43. Рулан Н. Историческое введение в право; пер. с франц. М: Nota bene, 2005. 672 с.
44. Свобода и закон / Бруно Леони ; пер. с англ. В. Кашкина под ред. А. Куряева. М.: ИРИСЭН, 2008. 308 с.
45. Сердюк О.В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права: монографія. Х.: Яшма, 2007. 320 с.
46. Теорія держави та права: навчальні матеріали для підготовки до державного іспиту : метод. рек. / І.С. Загоруй, Л.М. Загоруй ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. Северодонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2018. 451 с.
47. Теорія держави і права: підготовка до державної атестації : навч. посіб. / Є.В. Зозуля, І.В. Іванов, А.В. Гончаров ; за заг. ред. Є.В. Зозулі ; Донец. юрид. ін-т. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 163 с.
48. Теорія держави і права : підручник : практикум : тести / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвеева. К.: Юрінком Інтер, 2015. 583 с.
49. Теорія держави і права : навч. посіб. / А.Є. Шевченко, А.В. Старостюк. – Вінниця: Нілан, 2017. 271 с.
50. Теория государства и права: учеб. / А.Г. Бережнов [и др.] ; ред. М.Н. Марченко ; Московский гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. Изд. 4-е. М.: Зерцало, 2009. 836 с.
51. Теорія держави і права в тестових завданнях : навч. посіб. / за заг. ред. Наливайко Л.Р. ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро: ДДУВС, 2018. 715 с.
52. Теорія держави і права: навч. посіб. / С.К. Бостан [та ін.]. – К.: Академія, 2013. – 346 с.
53. Тимошенко В.І. Правова держава (теоретико-історичне дослідження). К.: Наук. думка, 1994. 132 с.
54. Фуллер Лон Л. Мораль права; пер. з англ. К.: Сфера, 1999. 232 с.

55. Харт Х. Л. А. Концепція права ; пер. з англ. К.: Сфера, 1998. 236 с.
56. Цимбалюк М.М. Онтологія правосвідомості : Теорія та реальність: монографія. К.: Атіка, 2008. 288 с.
57. Циппеліус Р. Юридична методологія; пер. з нім. К.: Реферат, 2004. 176 с.
58. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. К.: Реферат, 2007. 640 с.
59. Шмоткін О.В. Теорія держави і права : підручник. К.: Нац. акад. СБУ, 2016. 432 с.
60. Шмоткін О.В. Теорія держави і права в латинських юридичних аксіомах : навч. посіб. К.: Нац. акад. СБУ, 2018. 156 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
3. Конституційний Суд України : офіційний веб-сайт України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Інститут громадянського суспільства : Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.csi.org.ua>.
6. Президент України : веб-сайт офіційного інтернет-представництва Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

Політика дисципліни

Академічна доброчесність. Підтримується політика відсутності толерантного відношення до будь-яких проявів академічної недоброчесності – списування, обману, академічного плагіату, хабарництва тощо.

Відвідування занять і дедлайни. В разі пропущення занять здобувачами вищої освіти без поважної причини та при порушенні встановлених строків для виконання передбачених даним силабусом робіт наслідком може бути зниження до 10 % балів за відповідні види робіт при їх оцінюванні.